

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ-
HIVATAL ÉS NYOMDA
Cluj, Kolozsvár, St. Barón
L. Pop (Brassai-utca) 10
Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558
A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETESI ARAK

Romániában
Egész évre — — 620
Félévre — — 320
Negyedévre — — 170
Egy hónapra — — 60
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 3 lej
Bukarestben — 3.50
Csehszlovákiában
Egy hónapra — 25 ct
Egy szám — 1.50 ct

Cluj-Kolozsvár — VI. évfolyam, 189. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5684. Chesvan 5 — 1923 október 15-Hétfő

Zsidók, magyarok és magyar-zsidók

Irta Székely Béla

Abból az apropóból, hogy a Magyar Párt egyik zsidó vezető tagjának nyakába sulyos adót akasztottak, egy határozati javaslat formájában a Magyar Párt tegnap megtartott igazgatósági ülésében megint napirendre került a zsidókérdés. Leszögezték azokat a kötelezettségeket, amelyekkel a pártvezetőség politikájára a magyar nemzetiségű zsidósággal szemben tartozik. Nem akarunk ezúttal sokszor elismételt okfejtésbe bocsátkozni afelett, hogy megáll-e a magyar nemzetiségű zsidó fogalma? Azt sem akarjuk vitatni, hogy vajjon nem akad-e a múltban igazabb alkalom e kötelezettségek leszögezésére: akkor, például, amikor a kolozsvári egyetem magyar diákjai valószínűleg minden megkülönböztetés nélkül kívánták a zsidó diákok ellen a numerusz klauzuzst, mint a zsidó-magyar ügyvéd adója? És nem akarunk hivatkozni arra sem, hogy a hivatalos magyar álláspont fájában és nemzetiségében is megkülönbözteti a zsidót. Hiszen maga a határozat is ravaszul, okosan fogalmaz és helyesen is: magukat magyar nemzetiségűeknek valló zsidó-vallású polgártársokról beszél, nem pedig azokról, akiket mások vallanak magyar nemzetiségű zsidóknak. Régi és sokat vitatott ez a disztinkciós harc, mely e fogalmak körül folyik. Valóban vannak, letagadhatatlanul, olyan zsidók, kik magukat magyar nemzetiségűeknek vallják és mivel vannak, valóban nem vezethet célra, hogy mi, más felfogású zsidók tegyük problémakusá ezt a disztinkciót. A magyarságnak elsőbbségi joga van erre és hogy ezt milyen politikai opportunitásból teszik, bizonyítja az a hivatalos magyarországi mentalitás, mely antiszemita érzések nélkül is különböztet, mint ahogy más és alkalmi opportunitás az, mely itt szívesen él e meghatározással.

A mi felfogásunk szerint nem lehet és nincs is olyan zsidó, ki kiléphet faji, nemzeti hozzátartozásából. Azok, akik ezt maguk számára tudomásul nem veszik, akik bármely kultúra erejében elhalványítják ezt az adottságot, azok már nem tartoznak a zsidóság történelmi folytonosságához. Aki úgy hiszi, hogy kilépett e közösségből, azzal nem számolunk, azzal nem számolhatunk, elveszett gyermekei a zsidó galumnak, kiszakadtak abból a közösségből, melyhez ha vallási szálak fűzik is még, e szálak egyre vékonyabbak és egyre könnyebben és hamarabb szakadnak el.

A Magyar Párt határozati javaslata tiltakozás akar lenni minden olyan tendencia ellen, amely ki akarja szakítani a magyar népkisebbség testéből azt a zsidóságot, amely magát magyarnak vallja, tekintet nélkül arra, hogy ezt az önvalloást elfogadja-e maga a magyarság, tudomásul veszi-e a zsidóság és politikai tényezőnek tekint-e az államhatalom. Természetes és politikailag jogos is, hogy a magyar kisebbség erősíteni akarja magát mindazokkal, akik hozzájuk tartozóknak vallják magukat. Ezt diktálja a politikai raison és ha a disztinkció körüli vita annak a zsidóságnak adna is igazat, mely zsidó voltának minden következményét, tehát a fajt és nemzetit is levonja, nem változtatna ez azon a tényen, hogy a zsidóságnak egy rétege, mely a magyarságba asszimilálódott, most amikor a politikai alakulás önálló tényezővé tette a zsidóságot, ezt a szükséges-tényt a maguk számára nem fogadják el és ehelyett más közösséget, a magyar kultúra közösségét vállalják, mint nemzeti és faji kulturájukat.

Ez individuális jog és nem lehet más meggyőződést kényszeríteni arra, akiben nincsen. De az a bizonyos politikai raison, mely most örömmel sorolja maga köré — önmaga igaz érzésének engedményeket téve — a magyar nemzetiségű zsidókat és most szent kö-

telességgel tiltakozik minden olyan kísérlet ellen, mely ettől a rétegtől meg akarná fosztani, ez a politikai raison azt diktálja, hogy az elszakadást és e kiszakadási törekvést ne kívül keresse, de lássa meg a saját soraiban.

A kétezeréves galut történelmében a zsidóságnak mindig voltak olyan rétegei, amelyek leszakadtak. Előbb így fajilag és nemzetileg beleolvadva, azután vallásilag is, teljesen. Ha most, e történelmi vallomástéves napjaiban a zsidóságnak immár szélére került elemei, következetesen az általuk felállított asszimilációs törvényekhez, a maguk számára meg akarják oldani a gyorsított folyamatot és a magyar nemzeti kisebbséghez kötik le magukat, ez olyan tünet, melyet habár nem is könnyű szívvel, de el kell fogadnunk. De amikor ez a zsidóságból félig kiszakadt réteg úgy kapcsolódik be egy más nemzetiségbe, hogy ugyanakkor nem e nemzetiséghez való őszinte tartozását, hanem asszimilációs felfogását érvényesíti csupán, akkor oktalan és felesleges a kiszakadni-akaró törekvéseket külső tényezőkben keresni, hiszen önmagában, abban a zsidóságból van meg, amely most magát magyar nemzetiségű zsidónak vallja. Most ennek vallja magát és csak magáranézve, gyermekei számára már áll az asszimiláció parancsa: olvadj be az uralkodó nemzetbe, tedd magaddá kulturáját, hogy azután ott vallhassad román nemzetiségű, román fajú zsidó.

És ez az asszimilációs felfogás, mely talán hamarabb fogja kiszakítani a magyar kultúrából a magyar nemzetiségű zsidó gyermekeit, mint ahogyan talán természetes is lenne, pregnantan nyilatkozott meg abban az iskolapolitikában, melyet egyfelől a nemzeti alapon álló zsidóság, másfelől a magát magyar nemzetiségűnek valló asszimiláns zsidóság folytatott. A nemzeti alapon álló zsidóság az anyanyelv emberi jogán azt kívánta, hogy adjanak átmeneti időt a zsidó tanuló ifjuságnak arra, hogy áttérhesen saját nemzetének, a héber nyelvnek kulturájára. Ezzel szemben a még magukat magyar zsidóknak vallók egy nagy része hihetetlen könnyen áldozta fel ezt a magyarnyelvi átmeneti időt, amelyhez nemcsak természetes jog, de praktikum is fűz: a kultúra elsajátításának természetes és adott lehetősége. Senkisémit vitathatja a nemzeti alapon álló zsidóságnak azt a jogát, hogy át akar térni a maga ősi és mégis friss erejű héber kultúrájára. Nem vitathatta el a magyarság, nem a kormányzó hatalom, sőt még az a zsidóság sem, amely nem tette magáévá ezt az álláspontot. De igenis el kell vitassuk annak a magyar nemzetiségű zsidónak jogát, amely maga nem kíván részese lenni a héber kultúrának, de a jövőendő nemzedékeknek a nemcsak magáénak vallott magyar, de héber kultúráját feláldozza.

Mi nem akarjuk kiszakítani a magyar kisebbség testéből azokat a zsidókat, akiket ki kellene onnan szakítani akkor, hogy hozzájuk tartozzanak. A mi elszámolásunk becsületes. Zsidók voltunk, e fajtához és e nemzetiséghez tartozók és megmaradtunk azoknak, mint ahogyan megmaradtunk kétezer éven át és meg fogunk maradni idők végtelenségéig. A világ minden élő népe között ez a zsidó fajiság a legrégebb, a legkipróbáltabb konstans, melynek állandóságát egyes kiszakadások meg nem törhetik. Azt a zsidóságot, amely ezt tagadja és amely az idegen faji és nemzeti közösséget tartja maga számára elkötelezőnek, ez a történelmi konzerváló erő megőrizni már nem tudja. Eltörnek, elaprózódnak és elvész az a kötelék, amely egyik zsidó nemzedéket a másikkal összekapcsolt. Amiképen bennünket, különböző nyelvi kultúrában felnevelkedett zsidókat össze-

kapcsol az a tudat, hogy egy élő nép, eleven nemzet, részei vagyunk, úgy fogja össze kétezer éven át es a jövőendőben is nemzedékeinket a faji, a nemzeti érzés.

De vajjon mi fogja majd össze a magát magyar nemzetiségűnek valló nagyapák nemzedékét a román nemzetiségbe, fajiságba szakadt unokák nemzedékével? Az a politikai raison, amely a Magyar Párt most meghozott határozatában nyilatkozik meg, — semmiestire. Egyformán elveszti őket a magyar kultúra és elveszti a maga faji, nemzeti erejében egységes zsidóság is. De nem nyer vele az az uralkodó nemzet sem, amelynek nem asszimilánsokra van szüksége, hanem olyan becsületes polgárokra, akik nemcsak az állammal szemben becsületesek a köteleességteljesítés legteljesebb mértékével, de saját tradíciójukkal, multjukat és népi egységükkel szemben is. Aki az egyiket megtagadja, könnyen veti el magától a másikat, mint ahogyan a most magyar nemzetiségűnek deklarált zsidó már első nemzedékében meg fogja tagadni a Magyar Pártnak most határozattal megpecsételt, rövid életű disztinkcióját.

Asquith pesszimista beszéde

London, október 13. Asquith volt miniszterelnök beszédét mondott, amelyben kijelentette, Európa sohasem volt távolabb a gazdasági helyreállítástól, mint ma. A jóvátételek és a szövetséges adósságok rendezése oktalan, a ruhrvidéki kaland végzetesen elhúzódott és általában az antant számításai nem váltak be. A volt miniszterelnök beszéde nagy feltűnést keltett.

A kisantant a nagykövetek tanácsában

Bukarest, október 13. Illetékes helyről kapott értesülés szerint a nagyhatalmak és a kisantant között legközelebb megállapodás jön létre, melynek értelmében a kisantant a nagykövetek tanácsába egy tagot delegál. A delegátust ebben az évben Csehszlovákia küldi ki, a jövő évben Románia, azután pedig Jugoszlávia.

Feloszlatták az albán parlamentet

Valona, október 13. Az albán parlamentet, miután a kormánynak bizalmatlanságot szavazott, feloszlatták. Az új alkotmányozógyűlést januárra hívják össze, amikor dönteni fognak az államforma kérdésében is. A lakosság többsége köztársasági párti.

Baldwin — Ausztrália díszpolgára

London, október 13. Baldwin miniszterelnököt Ausztrália díszpolgárává választották. Az oklevelet Bruce ausztráliai miniszterelnök adta át Baldwinnek, aki köszönőbeszédében kifejtette, tisztában van azzal, hogy Európa helyreállításának munkájába be kell vonni az új világréseket, mert csak az ő friss erejük tudja a régi világ megzavart egyensúlyát helyreállítani.

Mac Neil a magyar kölcsönről

London, okt. 13. Mac Neil külügyi államtitkár a Magyar Távirati Iroda londoni tudósítójának kijelentette, Angliának érdeke, hogy Középeurópában az általános rend helyreálljon és ezért igyekszik, hogy Magyarország megkapja a nemzetközi kölcsönt. Bethlen miniszterelnök sikeres tárgyalásokat folytatott a különböző tényezőkkel és most már remélni lehet, hogy a jóvátételei bizottság legközelebb határozatot hoz a zálogjogok felfüggesztéséről.

Nem emelik a tanítók fizetését

Bukarest, október 13. A tanítóknak azt a kérését, hogy fizetésüket az 1916. évi fizetés harmincszorosára emeljék, a költségvetés tulságos megterhelése miatt a pénzügyminiszter teljesíthetetlennek tartja. A miniszter azért felhívást intézett a tisztviselői és tanítói karhoz és arra kéri őket, várják türelemmel az ország gazdasági konszolidálását, amikor az élet újból normális lesz.

Léghajóforgalom Németország és Amerika között

Friedrichshafentől hat napig tart az út Newyorkig.
Harminchatan utazhatnak egyszerre

(Newyork, október 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Newyork és Friedrichshafen között a napokban megindul a rendszeres léghajóforgalom. A forgalmat Zeppelin-rendszerű léghajókkal fogják lebonyolítani, amelyeket egyenesen erre a célra készítettek. Tartalmuk egyenként hetvenezer köbméter lesz, vagyis kétszerannyi mint az általában használt léghajóké. Berendezése nagyon kényelmes, középpont Pullmann-kocsi nagyságu, hat részre osztott szalon van, amelyet éjszakára hálóteremnek alakítanak át. A szalon egyik sarkában van a konyha, amely az utasokat, az utazás tartama alatt az étkezőkocsi-knak megfelelő élelemmel látja el. Két oldalt magas ablakok nyílnak, amelyeken át kényelmesen lehet letekinteni a vidékre. Mindegyik fülkében hat utas fér el, tehát összesen harminchat ember.

Az utazás Friedrichshafentől (Németország) Newyorkig, óránkénti százkilométeres sebességgel, száznegyven óráig, vagyis hat napig tart, ami körülbelül megfelel annak az időtartamnak, amely alatt ugyanezt az utat egy hajó megteszi. A léghajóval való utazás azért tart ilyen sokáig, mert az Atlanti-óceán felett rendszerint erős szél van, ami az előrehaladást nagyon megnehezíti. A léghajón való utazás tehát időmegtakarításban nem sokat jelent és így nem lesz versenytársa a hajóknak.

Friedrichshafentől Newyorkig harmincöt tonna benzint lesz szüksége egy ilyen Zeppelinnek. A léghajó személyzete körülbelül harminctönyi legénységből fog állni. Általában ez a léghajó nem sokban különbözik majd a rendszeres hajóktól, alakban is hasonló lesz. Nem valószínű, hogy fontos közlekedési eszköz váljon belőle, éppen lassúságánál és még mindig fenyegető veszélyességénél fogva.

A „bárónó” és az „erdélyi földbirtokos” bűnügyi regénye

Százmilliós szákmány. A frakkos betörő végzetes mulatása

(Budapest, okt. 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Alig fogták el Faragót, az európai betörőkirályt a budapesti detektívek, a magyar novírosnak ismét nagy bűnügyi szenzációja van. A szereplők ismét grófi s bárói címekkel operáltak s életükkel olyan detektívregényt valósítottak meg, amelyet ritkán talál ki az írók fantáziája. A regény utolsó felvonása három bérkocsiban játszódott le, melyek a főkapitányság elé gördültek s belőlük likőrös üvegeket, perzsaszőnyegeket, selymeket, szöveteket emeltek ki. A harmadik kocsi két detektív kíséretében sűrűn lefátyolozott hölgy lépett ki, akinek hangosan odaszólt az egyik detektív:

— Jöjjön velünk, bárónó!

Mialatt az értékes dolgokat az emeletre vitték, a bárónó egy második emeleti detektív-szobában kihallgatták. A bárónó elmondta, hogy előkelő családból származik. A férjétől megszökött és külföldre utazott, ahol egy barátjának lett a barátja. Berlinben, majd Bécsben éjszakai mulatóhelyeken lépett föl mint parkettáncosnő. Bécsből Budapestre jött és itt megismerkedett egy elegáns fiatalemberrel, aki menekült erdélyi földbirtokosnak mutatkozott be. Házasságot ígért neki, ékszer, ruhát vett a bárónónak, nagy lábon éltek. Az állítólagos földbirtokos két kézzel szórta a pénzt és most autót akart venni a menyasszonyának.

A bárónó és a „földbirtokos” egy lakásban laktak. A fiatalember értékes szőnyegeket, képekkel díszítette a lakást, ahol — a bárónó vallomása szerint — nagy mennyiségben helyeztek el időről-időre textil- és selyemárukat. Ezekről otthon azt mondta, hogy bizonyos vásárolta és kereskedőnek adja el nagy haszonnal. A lakásban tényleg sok kereskedő megfordult, akik a szöveteket és a selymeket összevásárolták.

A detektív-szobában a bárónónak tudomására adták, hogy az erdélyi menekült földbirtokos Hirth Antal foglalkozás nélküli egyénnel azonos, aki egyike a leghirebb kirakat-fosztogatóknak. Hirth különösen a belvárosi

üzleteket kereste fel előszeretettel éjszakánként és ahol nem volt rendőr, ott a kirakatüveget kiemelte és a kirakatot megdézsmálta.

Közel ötven feljelentést adtak be ellene a főkapitányságon és a károsultak szerint százmillió korona összegre becsülhető az ellopott holmik értéke. A detektívek napokig kutattak a tehetséges kirakatfosztogató után, azonban nem tudták a nyomára akadni. Tegnap éjszaka azonban a véletlen a rendőrség kezére játszotta

Parancs az „1104”-nek Rosenthal meggyilkolására

Manu egyetemi hallgató nem akarta végrehajtani a merényletet. Rosenthal állapota változatlanul súlyos

(Bukarest, október 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) A törvényszék vádpancája tegnap jóváhagyta Bacaloglu ügyvédnek, Rosenthal támadójának letartóztatását. A vádpancás ülésen az ügyész megcáfolta Bacaloglunak azt a védekezését, hogy magánbosszúból követte el a merényletet, mert kiderült, hogy

a fascista szervezet parancsára vitte azt véghez.

A vádlottnak a tárgyaláson nem volt védője.

Rosenthal állapota változatlan. A Röntgenvizsgálat nem tudott megállapítani agysérülést, de a beteg

még nem nyerte vissza beszélőképességét.

Az orvosok várakozó álláspontra helyezkedtek és remélik, hogy sebészeti beavatkozásra nem lesz szükség.

Az újságírók szindikátusa és a sajtószövetség tegnap este tartott rendkívüli ülésükön határozati javaslatokat fogadtak el, amelyen megbélyegzik a sajtó munkásai ellen elkövetett merényletet. Ilyen értelmű határozati javaslatot fogadott el az olteniai, dobrudzsai és bánáti újságírók szervezete, valamint a külföldi lapudósítók szövetsége is.

A „Viitorul” jelenti, hogy Rosenthal megamatása után a rendőrség újabb házkutatást tartott a fascisták központi helyiségében és megállapította, hogy a fascisták október 3-án határozták el a Rosenthal elleni merényletet és Bacaloglu ügyvédet sorsolták ki ennek végrehajtására.

A határozat szerint Rosenthal egy hónapig belül el kellett tenni láb alól.

Az „Adeverul” szöveg szerint közli a Rosenthal meggyilkolására kiadott írásbeli parancsot, amely a hatóságok kezei között van. A parancs így hangzik:

„Véget kell vetni a titkos diktaturának”

Miért pusztult el a német márka. Hogyan szerezte Stinnes krózsusi vagyonát

Berlin, okt. 13. Annak az izgalmas párviadalnak, amely már hetek óta folyik részben a nagy nyilvánosság előtt, részben a politikai külsőszak homályában Stresemann kancellár és Stinnes között, érdekes magyarázatát adja Georg Bernhard, a „Vossische Zeitung” főszerkesztője, aki azt követeli, hogy végleg le kell számolnia a német demokráciának Stinnes-sel, ha meg akarja menteni a birodalmat.

A Stinnes-klikk küzdelme — írja Bernhard — főleg a legutóbbi kabinet két minisztere ellen irányult: Raumer és Hilferding ellen. Az előtt, aki ezekbe a sötét intrikákba nincs beavatva, teljesen érthetetlen Raumer bukása. Ha valaki alkalmas Németországban az iparügyi tárca betöltésére, Raumer volt az. Még azt sem lehet szemére vetni, hogy forradalmár. De van egy sötét folt az életében: ő a vezetője a feldolgozó iparnak. Ennek az iparnak pedig létkérdése a szén ára. Raumer a kancellárral egyetértésben arra törekedett, hogy gátat vessen a mindenható szénszindikátus egyre szemérmertlenebb uzsorájának és kizsákmányolásának. Raumernek emiatt pusztulnia kellett.

Kérdés most már, vajon életképes-e az új Stresemann-kabinet, ha ilyen ellenfél leselkedik a háta mögött. Ha a kancellár nem igyekszik mielőbb megfelelő tábort állítani maga mögé, hogy védett háttal küzdhessen Stinnes ellen, akkor a kérdésre sajnos nemmel kell felelni. Igazán semmi célja nincs ma arról vitázni, vajjon parlamentárisan, vagy diktatórikusan kormányozzon-e Stresemann, amikor Stinnes külön diktatúrája tovább is terror alatt tartja a birodalmat.

Hogy ennek a diktaturának természetét megismerhessük, tisztába kell jönnünk vele, mit jelentett Stinnes számára a német eszmé-

Hirth Antalt. Egy dohányutcai mulatóban feltűnt az inspekció detektívnek, hogy egy frakkos fiatalember százezer koronás bankjegyeket ajándékoz a nőknek és egymásután rendeli a drágábbnál-drágább italokat, amelyekkel a szomszédos asztalnál ülő ismeretlen vendégeket is megkínálta. A gavallér fiatalembert a pincér gróf urnak szólították és úgy tudták, hogy dús gazdag erdélyi földbirtokos. A detektív leleplezte Hirthet és bekísérte a főkapitányságra.

Rendelet

1923 október 3.

Az „1104” számnak, a II. osztály parancsnokának.

Ma este nyolc órától az éjszaka bármely órájáig, avagy a következő napokon

végezned kell I. Rosenthallal,

az „Adeverul” igazgatójával, románellenes és dinasztiaellenes magatartása miatt. A halálos ítéletet legkésőbb egy hónapon belül kell végrehajtani.

Az ítélet végrehajtásáért személyedben vagy felelős. A megbízatásod végrehajtásának módjairól holnap, október 4-én délután 5 órakor az ülés plénuma előtt tartozol jelentést tenni.

Eddig szól a parancs. Ezt a parancsot a megbízott nem hajtotta végre. Az ügyészszégi vizsgálat kiderítette, hogy a parancsban említett „1104 szám”, a II. osztály parancsnoka Uzun Radu kereskedelmi akadémiai hallgató. Az ügyészség kezei között van Uzun Radu jelentése is. A jelentésben Uzun hosszasan elmondja, hogy október harmadikán éjjel miért nem tudta végrehajtani az ítéletet. Elmondja, hogy Rosenthal az estét egy miniszter társaságában töltötte el és így nem tudott hozzáférközni. Jelentése végén Uzun vizsgáira való hivatkozással megbízatásának elhalasztását kéri.

A fascista szervezet erre visszavonta Uzunról a megbízatást és

Bacaloglu ügyvédet bizta meg a merénylet végrehajtásával,

aki a már ismertett körülmények között végre is hajtotta.

Újabb jelentések szerint Rosenthal állapota súlyosbodott és ezért a trepanáció elkerülhetetlennek látszik. Az orvosok ma konzultációt tartottak és elhatározták, hogy vasárnap reggel végrehajtják az operációt.

nyek fejlődése a verseillesi szerződés óta. Stinnes Hugó nemcsak egyéniség, típus is. Egy férfi, akinek képességei rendkívül sokat jelenthetnek volna Németország számára. Ma olyan utakra tért, amelyek merőben ellentétesek a közösség érdekeivel. Stinnes Hugót nem lehet csupán nagyiparosnak tekinteni. Az ő ereje éppen a pénzügyi szervezőképességében rejlik és tevékenysége sokkal inkább kereskedelmi, mint ipari természetű.

Nem kell sokat magyarázni, milyen kitűnő üzleti lehetőségek kínálkoztak már a háboru alatt egy kiváló kereskedelmi szellemnek. Az állami megrendelésekre kapott pénzekből építette ki nagy ipari üzemeit, majd mikor bekövetkezett az inflációs éra, senki sem értette meg mélyebben ennek a helyzetnek lehetőségeit, mint Stinnes. A bankok pénzeivel, melyekkel már korábban is ügyesen operált, egyre több ingatlant és más stabil javat vásárolt. Mindent megvett, ami kezéig jutott. Előbb millió, majd milliárdos hiteleket vett igénybe. És míg az ingatlanok és tárgyi javak semmit sem veszítettek értékükből, az alatt a pénz, a nagy infláció miatt egyre, vesztett értékéből, úgyhogy a bankhitelek szinte maguktól amortizálódtak és Stinnes ugyszólván adósságmentesen maradt ura óriási vagyonának, míg a középosztály teljesen elpusztult. Már a Wirth-kormány meg akarta állítani a német bankóprést, de Stinnes nem engedte. Cunót is Stinnes gátolta meg a német pénz szanalásában. Stinnes a dolgozó német polgárok terhére akarta megfizetni adósságait. A művelet pompásan sikerült. A papírmárka a ronggyal egyenlővé lett.

Jól jellemezte a kancellár legutóbbi beszédében, miként hagyták cserben az összes eddigi kancellárokat, mihelyt a nehézipar köz-

Mikor a miniszter a minisztertanács elnöke, hogy intrikusok

teremből.

határozottan kijelenté, hogy semmi szín alatt sem fogja eladni a lemondását, mert a lemondás oka is van.

u előtérben

miniszterek lemondása után a kormány teljes egészében a belpolitikai ügyek tudására van bízva. A lemondása végleg végleges.

sal látogatják a török véleménye a parlamenti ciklusban. Ellenőrzés a kormányalkalmazás nagyobb esélyei.

elmény, hogy az új párt újra erős lesz. Megerősíti a Titulescu dja, hogy Titulescu minisztere, a politikai barátság érkezik. Nép-

Titulescu Aveza Bukarestbe, gondol a kor-

gondol a kor-

gondol a kor-

gondol a kor-

gondol a kor-

gondol a kor-

gondol a kor-

gondol a kor-

gondol a kor-

gondol a kor-

gondol a kor-

gondol a kor-

gondol a kor-

gondol a kor-

gondol a kor-

gondol a kor-

gondol a kor-

gondol a kor-

gondol a kor-

gondol a kor-

gondol a kor-

gondol a kor-

gondol a kor-

gondol a kor-

gondol a kor-

gondol a kor-

gondol a kor-

gondol a kor-

gondol a kor-

remüködését akarták kérni a pénzügyek szanálásához. Ők voltak a kulisszák mögötti diktátorok, anélkül hogy bátorságuk lett volna nyíltan is felelősséget vállalni az állammal szemben. Ennek a titkos diktatúrának véget kell vetni. Az ő eltávolításukra az összes pártoknak szövetkezniök kell. Itt nem világnézetek harcáról van szó, épp ellenkezőleg, a világnézeti harc megmérgezéséről és lealjasításáról az üzletes egyéni klikk-érdekek által.

Concurs

6356

Die hiesige ort. Gemeinde sucht einen **שוחט** ויבורק — מימחה וירא שמים — der zugleich ein tüchtiger בעל תפילה וקורא sein muss. Jahresgehalt 24.000 Lei (eventuell noch mehr) möblierte Wohnung und gewöhnliches Nebeneinkommen. Der Posten ist sofort zu besetzen. Retlektanten haben zu vor ihr Erscheinen an Unterstehenden anzuzeigen. Die Spesen werden nur dem Berufenen vergütet.

Mociu, jud. Cojocna. **Karn Samu** Vorstand

Kalapcsomagoló Hupackpapír

fehér és színes, Lepagenál Cluj. Kérjen ajánlatot

Moravetz Karácsonyi

Albuma

az idei karácsony szenzációja! Nyolevan oldalon harmincnyolc válogatott művet tartalmaz. — Egyenként véve 790 lej értéket képvisel. —

Mindenütt kapható !!

IDEAL

HÖLGYFODRÁSZ ÉS MANIKÜRSZALON

átköltözött az Eggetem-utca 2. sz. alá

A közönség szíves további pártfogását kéri Keszler József

Perfekt

könyvelőt keresünk

ki a bankszakma minden ágazatában a legteljesebb jártassággal bír. Ajánlatok folyó hó 22-ig adandók be.

Kereskedelmi Hitelintézet R.-T. Cluj

Vajpergament, zsirpapír

Lepagenál Cluj Kérjen mintás ajánlatot

Figyelem a nagy vashid sarokra!

A címre figyeljen



Aranyat, platinát és drágaköveket a legmagasabb árban beváltak. Legolcsóbb bevásárlási forrás ékszerekben, órákban, dísztárgyakban

Markovits Bernát ékszerész

Telefon 81.

Ládagyár

Fióküzlet: Egeres

Mindennemű ládákat és fadobozokat összeszegezett és szétszedett részeken megrendelésre azonnal készít és szállít a legolcsóbb napi áron 1351

Sajovics és Lebovits fakeskedés és ládagyár Cluj, Strada Cernaui (volt Kajántói-ut) 1 szám

Első Erdélyrészi Ékszerárugyár

Cluj, Calea Regele Ferdinand 19. szám
Telefon interurban 2-13 ★ Sürgönyc.: Juvaere, Cluj

Ékszerárugyártás, nagykereskedés

Fogászáll arany és forrasztó ★ Arany, ezüst és platnabeváltás!

Kienzie és Schwarzwaldi órák képviselője, gyári lerakata

Csak viszontelárusítóknak!

A diákmozgalom fináléjának készült az összeesküvés

Cinikusan vallanak a letartóztatott puccsisták. A vádtanács jóváhagyta az idősebb Zelea Codreanu letartóztatását

(Bukarest, okt. 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bukaresti hatóságok lázasan folytatják a letartóztatott puccsisták kihallgatását. A kormány hivatalos lapja, a „Viitorul“ hangsúlyozza, hogy a letartóztatott diákok által elkövetni szándékolt bűncselekmények súlyossága kétségen felül áll és biztosítja a közvéleményt, hogy

valamennyi bűnöst teljes szigorral fogják megbüntetni, az értelmi szerzőkkel együtt.

A „Viitorul“ mai számában részletesen ismerteti az összeesküvés előzményeit. Eszerint az ifjabb Codreanu két héttel ezelőtt Jasiba rendelte barátait. Az összejövetelen Codreanu pesszimistikus hangon ecsetelte az ország politikai helyzetét. Ezen a gyűlésen határozták el a merényletet és osztották ki egymás között a szerepeket.

Az összejövetel vezetői Codreanu és Mota voltak. Az összejövetel egyik résztvevője, Bandac bukaresti diák, Bukarestbe érkezve megborzadt a tervtől és a következő levelet küldte Codreanunak:

„Anyámra gondoltam, akinek nagy hálával tartozom, mert sokat győtrődött érttem. Mi ketten egyedül állunk a világon. Ha börtönbe kerülök, szegény öreg édesanyám támasz nélkül marad. Tudom, hogy te neheztelni fogsz ezért rám, de nem tudom rászanni magam a bűnre. Távozzom közületek, de néma leszek, bizhattok bennem.“

A mai kihallgatások során a vádlottak kivétel nélkül beismerő vallomást tettek. A „Viitorul“ szerint a vádlottak cinikusan vállalják tettüket.

Mota a vizsgálóbíró kérdésére ezeket vallotta: — A merényletet azért határoztuk el, mert láttuk, hogy

A mai valutapiac

Zürich végleg törölte a márka jegyzését

(Kolozsvár, október 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) A tegnapi nagy üzlettelenség után Kolozsvár pénzpiacán ma feltűnően élénk volt a forgalom. Ennek közvetett oka az volt, hogy a mai zürichi nyitáshoz az összes nyugati értékek estek, minek következtében a bukaresti tőzsde ellanyhult. A fővárosi bankok óriási tételek eladásával bízták meg az erdélyi pénzügyeket, ami Kolozsváron is szokatlan nagy forgalmat okozott. Az erdélyi pénzpiacot ugyanis egyáltalán nem befolyásolta, hogy a francia frank a tegnapi 33.95-ről a nyitáshoz 33.87 $\frac{1}{2}$ -re, zárlatnál pedig 33.85-re esett Zürichben, ahol emiatt a lej is 2.54-re gyengült. Nagy üzletkötések voltak osztrák koronában 327—330-as árfolyamon, belföldi magyar koronában 144—147-tel. Font sterlinget 980—985-tel, cseh koronát 6.35—6.40-nel, francia frankot 16.10—13.15-tel, lírát 9.80—985-tel, svájci frankot 38.35—38.55-tel, dollárt 215—216-tal, dinárt 2.50—2.60-nal lehetett kapni.

Nagy occasio!

Harisnyák, keztyűk, kötött kabátok eredeti gyári áron árusítatnak a

SPORT

kötött-szövött áruházban, Cluj

Cal. Reg. Ferdinand 16.

Állami hivatalnokknak külön engedmény

Leszállított árak

Könyvkötővászon

minden színben Lepagenál Cluj-Kolozsvár

Kérjen ajánlatot!

a diákmozgalom eredmény nélkül készül véget érni.

— Elhatároztuk, ha nem sikerül az ország diákságát a közös ügyért újra sorompóba állítani, akkor szép gesztussal fogjuk befejezni a mozgalmat.

— Mit ért ön szép gesztus alatt — kérdezte a vizsgálóbíró.

— Revolverrel akartuk kivégezni az ország ellenségeit — felelte Mota.

Ezekután Mota felsorolta azoknak a neveit, akiket az ország ellenségeinek tart. A nevek a már többször ismertetett miniszterek, publicisták és bankárok nevei. A többi letartóztatott diák ugyanilyen szellemben vallott.

A „Viitorul“ ezek után megállapítja, hogy a merénylet terve az egyetemi zavargások néhány vezérének agyában fogant meg. Ezek a vezérek látva azt, hogy az egyetemi diákság nagyrésze elpártolt tőlük,

terrorral és bűncselekményekkel akarták fentartani követeléseiket.

A „Viitorul“ a merényletek értelmi szerzőségével Cuza és Paulescu professzorokat vádolja, akiknek frazeológiája mérgezte meg a fiatal diákok lelkét.

Az ilfovi vádtanács ma foglalkozott az idősebb Zelea Codreanu felebbezésével és hosszas tanácskozás után

jóváhagyták letartóztatását

és a vakarestii fogházba vitték.

Október 13-án 100 lejért fizettek Kolozsvár:

8800—9000 külf. magyar koronát,
14400—14700 belf. magyar koronát,
7.63—7.60 francia frankot,
2.58—2.56 svájci frankot,
0.46.51—0.46.40 dollárt,
10.30—10.20 olasz lírát,
32700—33000 osztrák koronát,
15.80—15.70 cseh koronát,

Valutapiac október 13-án:

Bukarest. Valuták: Napoleon 800, márka 15, leva 195, török lira 120, font sterling 995, francia frank 1340, svájci frank 39, olasz lira 980, drachma 420, dinár 245, dollár 220, lengyel márka 50, osztr. korona 31, magyar korona 80, cseh korona 640.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Október 13-án, Newyork 557 $\frac{3}{8}$ —557, London 2533.5—2529, Páris 33.78.5—33.85, Milano 2545—2540, Prága 1667.5—1665, Budapest 307.5—307.5, Belgrád 654—654, Bukarest 254—254, Varsó 6—6, Bécs 78.75,—78.75 Bécs lebélyegzett —.

Lusztig és Nussbacher

cukorkakülönlegességek állandó raktára
Cluj, C. Reg. Ferdinand 31

Önmaga ellen vét, Nagy és Szilágyi-

nál festeti és tisztítja ruháját. Cluj, gyár Strada Bariju (volt Malom-utca) 4. Felvételi helyek: Kosuth Lajos-utca 36. és Galamb-utca 23. szám alatt

Zsák

Zsineg

HAVAS DEZSÓ
TIMISOARA

Kötél

Legolcsóbban fest, tisztít az

UNIO

gőzmosógvár
Cluj, C. Reg. Ferd. 133

1838

Az Uj Kelet az egy napilapja.

Felelős szerkesztő:

Az Uj Kelet cikkeinek jelölésével en

Előfizetési árak: Eg

féltre 320 l

Országában és külf

Rador Publicit

hirdetési irod

Páris

Falett

És ha

Járják

Páris

A bu

S fen

Arany

Páris

Lázás

Mint

Sötét

Páris

Uccar

Miko

Kisva

— Romár

közlekedési ko

tik: November

konferencia les

közlekedéssel

konferencián P

államtitkár fog

— Appon

jelentik: Appon

tudósítójának ar

monarchia helye

ez a kérdés Ma

monarchiát nem

kráciával, amiké

jól megfér egy

— A zsi

Brassóhoz. Ar

életének fejlőd

kedést sikerült

vasutvonalakna

tóságának korá

mében az arad

a brassói igazg

átmenetiek. A

szerint a piski

vonalakát még

adni a brassó

rendelet ellen

nézve súlyos

volna, állást f

ság is, valami

kamara, amel

fejtette ki, ho

sem az aradi,

keit. A kamar

igazgatósága a

kálatokat besz

hát továbbra

tóság kezelésé

— Haru

egy cseh adó

óta a legnagyobb

itteni adóhivat

télmillió cseh

ügyben nyomo

ügyigazgatóság

Koula Józsefet

ját és beidézte

düket és ipar

képen letartózt

ügyigatóság fo

csak a sikkas

Kettner János

és Jütner Arn

ellenőrzést elh

rülik el azok

akik néhány e

ták kijátszani

a sikkasztó hi

állam kára n

koronát.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.

Felelős szerkesztő: Dr. Marton Ernő

Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Elfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei, félévre 320 lei, egész évre 620 lei.

Országban és külföldön az „Uj Kelet” részére kizárólag Rador Publicitate (Bucuresti, Str. Gen. Berthelot 1.) hirdetési iroda vesz föl hirdetéseket.

Páris alszik

Páris alszik.

Felette holdvilág ragyog
És hangos angyalok
Járják az éjjeli táncot...

Páris alszik.

A bulváron ezer szem ég,
S fenn csillagfényes ég
Aranykévéit hinti szét...

Páris alszik.

Lázás álmom feléje hajt
Mint éjjeli lepkeajt
Sötét, visító denevér...

Páris alszik.

Uccára bulvárt álmodok
Mikor magam vagyok
Kisváros néma éjjelén...

Keleti Sándor

— Románia képviselője a nemzetközi közlekedési konferencián. Bukarestből jelentik: November közepén Génában nemzetközi konferencia lesz, amely a szárazföldi és vízi közlekedéssel fog foglalkozni. Romániát a konferencián Popescu György közlekedésügyi államtitkár fogja képviselni.

— Apponyi a monarchiáról. Newyorkból jelentik: Apponyi Albert nyilatkozott a „World” tudósítójának arra a kérdésre, mi a véleménye a monarchia helyreállításáról. Apponyi kijelentette, ez a kérdés Magyarország belügye, különben is monarchiát nem tartja összeférhetetlennek a demokráciával, amiként ez a két fogalom Angliában is jól megtér egymással.

— A zsilvölgyi vasutakat nem csatolják Brassóhoz. Aradról jelentik: Arad gazdasági életének fejlődését erősen veszélyeztető intézkedést sikerült most elhárítani. A zsilvölgyi vasutvonalaknak ugyanis a CFR vezérigazgatóságának korábban kiadott rendelkezése értelmében az aradi kerületi igazgatóság kezeléséből a brassói igazgatóság kezelésébe kellett volna átmenniük. A vasuti vezérigazgatóság rendelete szerint a piski-tővisi és a piski-petrozsényi vonalakat még szeptemberben át kellett volna adni a brassói illetvezetőség kezelésébe. E rendelet ellen, amely Arad gazdasági életére nézve súlyos visszahatásokat eredményezett volna, állást foglalt az aradi kerületi igazgatóság is, valamint az aradi kereskedelmi és iparkamara, amely terjedelmes memorandumban fejtette ki, hogy az átcsatolás nem szolgálja sem az aradi, sem a zsilvölgyi lakosság érdekeit. A kamara felterjesztésére a CFR vezérigazgatósága a már küszöbön lévő átadási munkálatokat beszüntette. A zsilvölgyi vonalak tehát továbbra is megmaradnak az aradi igazgatóság kezelésében.

— Harmadfélmillió szokott sikkasztott egy cseh adótiszt. Nyitráról jelentik: Két hét óta a legnagyobb titokban folyik a vizsgálat az itteni adóhivatalnál, melynek pénztárából két és félmillió cseh korona tűnt el. A nagyarányu bünygyben nyomozó hatóság, melyet a pozsonyi pénzügyigazgatóság küldött ki, belevonta a vizsgálatba Koula Józsefet, a nyitrai törvényszék vizsgálóbíráját és beidézte az összes érdekelt nyitrai kereskedőket és iparosokat. A kihallgatások eredményeként letartóztatták Krepesz Félixet, a nyitrai pénzügyigazgatóság forgalmi adóügyi referensét. Ugyanakkor a sikkasztási ügyből kifolyólag áthelyezték Kettner János miniszteri tanácsos pénzügyigazgatót és Jütner Arnold iradai igazgatót, mert a köteles ellenőrzést elhanyagolták. Természetesen nem kerültek el azok a kereskedők sem a büntető eljárást, akik néhány ezer korona borralaló ellenében akarták kijátszani az adótörvényt. Megállapították, hogy a sikkasztó hivatalnoknak büntérsai is voltak. Az állam kára meghaladja a két és félmillió cseh koronát.

— Egy új magyar trónkövetelő. A „Világ” című budapesti lap jelenti, hogy új trónkövetelő akadt Magyarországon, aki Ottó helyett magának vindikálja a magyar királyság trónját. Az új trónkövetelő egy ifjú amerikai, Rudolf Vecsera Hayne, aki Rudolf trónörökös törvénytelen leányának fiaként adja ki magát. A trónkövetelő anyja kijelentette, hogy mint a trónörökös törvénytelen leányát nevelték fel, azután Amerikába küldték, ahol egy gyáros felesége lett. El van határozva arra, hogy fia számára minden körülmények között megszerzi Ma yarország trónját.

— A nagyváradi héber óvoda ügye. Hirt adtunk már arról, hogy a nagyváradi mizrahi csoport által felállított héber óvoda helyiségét Nagyvárad város kulturtanácsának indítványára a városi tanács lakás célokra el akarja rekvirálni. Felesleges kommentárt fűzni ehhez a rendelkezéshez, melynek inspirálója éppen a város kulturtevékenységének irányítója. A sérelmes rendelkezés miatt a nagyváradi zsidóság részéről ma megjelent Bucico Coriolan dr. polgármesternél Nussbaum Sámuel és dr. Markovits Ignác, akik a tanács határozatának visszavonását kérték. Bucico Coriolan dr. polgármester kijelentette, hogy kötve van a tanács határozatához. Ebből pedig az következik, hogy a zsidóság nem csak a jelen, hanem a jövő generáció sorsát sem biztosíthatja. Megdöbbentő, hogy egy lakásügy fontosabb kérdés, mint egy kisebbségi közoktatásügyi intézmény. A zsidó lakosság reméli, hogy a tanács meg fogja változtatni határozatát és bizik abban, hogy a kormány képviselői be fogják látni, teljes képtelenség az elvi rendeleteknek gyakorlati érvényt szerezni, ha támogatás helyett minden jó szándékot nem helyesen informált tényezők kerékbe törnek.

— József főherceg részvénytársasági elnök. Budapestről jelentik, hogy a Fischer-féle Keramiai Gyár rt. igazgatósága József Ferenc főherceget legutóbbi ülésén a vállalat elnökévé választotta meg. A főherceg a megbízást elfogadta.

* A Monitorul Oficial közleményeit magyar fordításban hozza a Consum vasárnapi és a Közgazdaság-Rumánischer Lloyd szerdai száma. A két lap közli a hivatalos lap egész anyagát, a törvényeket és rendeleteket szó szerinti magyar fordításban, a hivatalos lap többi közleményeit pedig bő kivonatanban. Megrendelhető Cluj, Postafiók 127.

— Megszűnt Svájc és Franciaország között a vámhatár. Párisból jelentik: A köztársaság elnökének aláírásával rendelet jelent meg, amely megszünteti a Franciaország és Svájc közötti vámhatárokat és szabadszónákat és csak politikai határokat ismer.

— Nincs sztrájk Lengyelországon. Varsóból jelentik: A kormány cáfolja azokat a német forrásból származó híreket, hogy Sziléziában általános sztrájk van. Lengyelországban mindenütt teljes a rend és a nyugalom.

— Kapuvár község igénye Szamuelyi hagyatékára. Budapestről jelentik: A rendőrség tegnap letartóztatta Ernst bankárt, aki ellen huszonöt feljelentés érkezett be. Ernst többeket megkárosított több százmillió korona erejéig. A proletárdiktatura idején Szamuelyi Tibor vonatán megjelent a sopronmegyei Kapuvár községben, ahol hat polgárt kivégeztetett. Ezenkívül hétszázharminc korona készpénzt, kétszáz szarvasmarha és kétszáz sertés hadisarcot vetett ki a községre. A község most pert indított Ernst ellen, még pedig olyképen, hogy Szamuelyi Tibor hagyatékából követeli a hadisarc visszatérítését. Szamuelyi Tibor hagyatékát, amely százharmincnyolcezer koronából, százötven dollárból, háromszázhatvan svájci frankból, tizenhárom angol fontból, egy ötödfélmillió briliánsból áll, a wienereustadti járásbírósa kezeli.

— Hardingnak ötszázmillió dollár vagyona volt. Newyorkból jelentik: Kedden délelőtt bontották fel az állami főtörvényszéken Harding elnök végrendeletét. Hardingnak ötszázmillió dollár értékű vagyona özvegyére maradt. Aránylag csak igen keveset hagyományozott közcelokra. Vagyonának legnagyobb része földbirtokokban és házakban fekszik.

— Birtomzalom a kolozsvári villanytelepen. A kolozsvári villamosmű alkalmazottjai már régebben kérték a városi tanácstól, hogy fizetésüket abban az arányban emelje, amint azt egyéb munkaadók megtették. A tanács kérésüknek többszöri sürgetés dacára sem tett eleget s ezért a villamosmű alkalmazottai most a munkaügyi inspektorhoz fordultak, mely az egyeztető tárgyalásokat a jövő hétre tűzte ki.

— Uj parancsnok az V. hadtest élén. Bukarestből jelentik: Az V. hadtest parancsnokává az október elsőjével nyugdíjazott Patrascu tábornok helyébe Olteanu Moscu tábornokot nevezték ki.

— A kolozs megyei földosztás. Csütörtökön délután zajlott le Alsó-, Felső-, Nemeszük és Bonchida községekben az ünnepélyes földosztás. Az ünnepélyen a megye részéről Muresán Septimiu megyei prefektus is megjelent, a földmivelésügyi kormány részéről pedig Petrini földmivelésügyi államtitkár néhány liberális képviselő kíséretében. A jelképes földosztás Nemeszükön folyt le, ahol először a prefektus, majd Petrini államtitkár tartott beszédet a nagy számban összegyűlt négy falu lakosságához. Ezután a profektus nyolc felvirágozott ökör által vontatott ekéhez lépett s a földosztást szimbolizáló első barázdát megszántotta. A földosztási ünnepség ezuttal csak jelképes volt, miután ezen a napon csak egyetlen egy parasztot vezettek be a birtokba. A földosztás technikai részét természetesen csak ezután fogják végrehajtani a geodéziai hivatal kirendelt mérnökei. Ezuttal a báró Petrichevich-Horváth-féle birtok került felosztásra.

— Kémszervezetet lepleztek le Csernovitzban. Bukarestből jelentik A „Dimineata” jelenti Csernovitzból, hogy ott egy kémszervezet fedeztek fel, amely Magyarország javára kémkedett. A szervezet tagjai között volt négy őrmester, Tziron szigurancaügynök, két kereskedő, egy diák és mások. A bűnösöket tegnap este szigorú őrizet alatt Bukarestbe vitték.

— Rendőrségi előkészületek a nemzeti párt bukaresti gyűlésére. Bukarestből jelentik: Nicolaeu tábornok rendőrprefektus és Davidoglu tábornok téparancsnok ma megállapították a nemzeti párt holnapi négygyűlése alkalmával szükségesnek vélt intézkedéseket a rend fenntartására.

* Szamosvölgye közönsége figyelmét felhívjuk a női és férfi ruha és kabátkelemék óriási választékára, vászon- és kelegyekkülönlegességek nagy raktárára, mely *Désen Birónál* van.

— Leégett a budapesti Concordia-malom anyagraktára. Budapestről jelentik: Pénteken éjjel félegykor kigyulladt a Concordia-malom anyagraktára és teljesen leégett. A lángok átcaptak a szomszédépületekre is, amelyekre lavinaszerű szikrazáport árasztottak. A földön bokamagasságig ért a zsarátnok. A kár többmilliárd koronára rug. A szerencsétlenséget fokozta, hogy a Concordiában nem volt modern berendezésű tüztöltőkészülék.

— Ágoston Péter Szovjetországon japáni nagykövete. Budapestről jelentik: Szovjetországon most nevezte ki új japáni követét. Az új diplomáciai megbízott ezen a fontos helyen nem más, mint Ágoston Péter volt nagyváradi jogtanár és a magyar szovjet idején külügyi népbiztos, aki a cserfogyakcióval jutott el másfél évvel ezelőtt Oroszországba.

— Leégett egy regáti malom. Bukarestből jelentik: Rosiori de Vede városban az Anghelescu-féle malom ma éjjel leégett. A kár több mint tízmillió.

— Naponta kétszer kézbesít Kolozsváron a posta. A bukaresti posta- és távirada-vezérigazgatóság intézkedésére a mai naptól kezdve Kolozsváron a levélhordók naponta kétszer, délelőtt és délután kézbesítik a postai küldeményeket.

— Lopott mert a fizetéséből nem tudott megélni. Az Első Kolozsvári Elektromos-gyár alkalmazottai már hetekkel ezelőtt rájöttek, hogy a vállalat raktárát ismeretlen tolvaj fosztogatja. Megtették a jelentést a rendőrségen, ahonnan detektíveket küldtek ki. A detektívek megállapították, hogy a lopásokat a gyár egyik fiatalkoru alkalmazottja követte el, akit letartóztattak. A fiatalember előadta, hogy megélhetési gondjai kényszerítették lopásra.

— A világ legnagyobb hidja. Londonból jelentik: Londoni gyáripari körökben egy óriási hidépítkezés tervéről beszélnek. Arról van szó, hogy hidat akarnak építeni a Sunday-esatorna fölé. Ez lenne a világ legnagyobb hidja és hétmillió font sterlingbe kerülne. Nemrégben írták ki az árlejtést, melyre több mint 500 pályázó jelentkezett a világon minden részéről, még Ausztriából is. A világ legnagyobb hidalkotásához 50.000 tonna acélra lesz szükség.

— Elmulattak egy milliárdot. Budapestről jelentik: A rendőrség letartóztatta Kálmán Zoltán és Roxer Ernő ügynököket, a Garai-testvérek tőrszabizománys cég tulajdonosait. Megállapították ugyanis, hogy a rájuk bízott összegekből kerek egymilliárd koronát elmulattak.

KÖZGAZDASÁG

Jubilál az Albina. Ötven évvel ezelőtt, 1872-ben alakult meg Nagyszébenben százezer forint alaptőkével az „Albina“-bank, mely azóta hatalmas érdekeltségű pénzintézetté nőtte ki magát. Ma már Erdély majdnem minden jelentősebb ipari és kereskedelmi városában fiókjai vannak az Albinának, mely eleinte kizárólag bankügyletekkel foglalkozott, de az idők során a közgazdasági élet minden ágára kiterjesztette működését. A jubileummal kapcsolatban az Albina kolozsvári fiókja a volt Wesselényi-utcai helyiségből a főtéri Európa-kávéházból átalakított új székházába költözik át. Az új helyiség felavatására, melyet Ivan György dr. püspök fog végezni, Nagyszébenből ideérkezett dr. Beu Illés, a főintézet elnökgazdátja és az Albina hat főtisztviselője. Az új helyiségben már hétfőn megkezdí tevékenységét az Albina, melynek életében új fejezetet jelent a mai ünnepe.

Tranzitő-áruszállítmányokért nem kell a CFR-en exportfelárat fizetni. Most jelent meg a bukaresti vezérigazgatóság 75401—21166 C. 2. számú rendelete, mely szerint tranzitő áruszállítmányok, vagyis az egyik határállomáson bejövő s más vámponton kimenő transzportok után nem kell a kivitelre szánt árukért járó külön ötvenszázalékos póttarifát fizetni a CFR vonalain. Mentések ezalól a tarifátöbblet alól az olyan importált áruk is, melyeket aztán újra exportálnak, ha a transzportörnek felhatalmazása vagy pénzügyminiszteri rendelete van erre.

A kolozsvári iparkamara vidéki szemle-utja. Ma, vasárnap délelőtt a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara folytatja a görög keleti katedrális alapkövetélteli ünnepeit miatti megszabított körzeti szemleutját. Hevessy József alelnök, Balázs Gyula, Caciula Miklós titkárok és Szele Márton kereskedő ezuttal Bánffyhuynadot keresik fel, hogy az ottani viszonyokkal megismerkedjenek és a gazdasági élet sérelmeit meghallgassák.

Uj szörmeáruház Kolozsváron. Az egyre fejlődő Kolozsvár főterén pár napja párisi méretű, pazar üzlet nyílt meg az egykori László-drogéria hatalmas helyiségében. Eisenstädter Samu, az erdélyszerte ismert kereskedő, aki a híres lipocsei vásáron is Romániának egyik legelőnyösebben ismert szakember-képviselője, világvárosi viszonylatban is impozáns szörmeáruházat rendezett be a töle megszokott finom és disztigvált izléssel. Az új prémáruházban nemcsak az elsőrendű áru kelti fel méltán a közönség figyelmét, hanem külső berendezése is megtekintésre méltó.

Kik kaptak működési vagy tőkeemelési engedélyt? Bukarestből jelentik: A speciális gazdasági bizottság működési és tőkeemelési engedélyt adott a következő gyáraknak és pénzintézeteknek: Első Bőrgyár Rt. Székelyudvarhely, Papp István és Fia Posztógyár Rózsnyó, Küküllővíölgyi Építő Rt. Dicsőszentmárton, továbbá a széplaki, gattójai, resicai, csákovai, felsővisói, sepsiárkosi, ditrói, nagyszentmiklósi, halmi takarékpénztárak. A kovásznai takarékpénztár működési és tőkeemelési engedélyt kapott.

A cseh sajtó Románia gazdasági életéről. A kolozsvári cseh konzulátus közli: A Prágában megjelenő németnyelvű napilap, a „Prager Presse“ november 15-én rendkívüli kiadásban fog megjelenni. Ebben a külön számában kizárólag Románia gazdasági, pénzügyi és kereskedelmi ügyeivel fog foglalkozni. Ebből az alkalomból a konzulátus felhívja az érdekeltek figyelmét arra, hogy ez a legjobb alkalom üzleti hírdetéseiknek a lapban való jutányos közlésére, valamint arra, hogy a „Prager Presse“ olvasóközönségének érdeklődését cégükre, áruikra és termékeikre rátereljék.

Készül az új szeszadótörvény. Bukaresti tudósítónk jelenti: A pénzügyminisztérium a fogyasztási adótörvények egységesítéséről szóló törvényjavaslatokon dolgozik. Az új szeszadótörvény tervezete pár nap alatt elkészül és október 20-án szakbizottságnak adják ki megvitatás végett.

Szállítási elsőbbséget kapnak a gabona-és borkereskedők. A bukaresti CFR-vezérigazgatóság hivatalos lapja rendeletet hoz, mely szerint a vasuti szállításhoz előnyben kell részesíteni az úgynevezett szezonszállítmányokat, mint például vetőmagvakat, boroshordókat. Ebbe a kategóriába tartoznak még a reziszállítmányok, élőállatok, élelmiszerek és más romlandó áruk.

Újból megdrágult a kamionázás. Az államasutak által meghonosított szállítási vállalatok felhatalmazást kaptak, hogy tarifájukat ötven százalékkal felemléjék.

Részvénytársasággá alakul a brassói „Astra Mille“ papirgyár. Brassóból jelentik: Az „Astra Mille“, Theil és Társa cég új alapítású levélboríték- és papirmanufaktúrgyár Brassóban megkezdte üzemét. A gyár termelőképesége havi három vagon papírra. A vállalat a közeljövőben négy-öt millió lej alaptőkével részvénytársasággá alakul át.

A rongált bankjegyeket kivonják a forgalomból. Bukarestből jelentik: A Banca Nationala a rongyos bankjegyek bevonását tervezi. Ebből a célból a bank nagyobb mennyiségű új bankjegyet rendelt külföldön. Az új pénz rövidesen megérkezik s akkor a ma forgalomban lévő, sokszorosan toldozott s az egészségre ártalmas bankjegyek eltűnnek a forgalomból.

SZÍNHÁZ ~ MŰVÉSZET

Heti műsor

Vasárnap délután 3 órakor: Szerencsetánc. Sarkadi Aladár fellépésével. Mérsékelt helyárrakkal. Sorozatszám 73.

Vasárnap este 8 órakor: Levendula. Zöldhelyivel, Kolbayval, Tolnayval, Neményivel, Bányással. Premierhelyárrakkal. Napi bérlet 23. szám. B. Sorozatszám 74.

Vasárnap este fél 11 órakor: A bátor Salamon. Ujdonság másodsor. Sarkadi Aladár vendégjátékával. Sorozatszám 75. Premierhelyárrakkal. Napi bérlet 22. szám. A. Sorozatszám 71.

MOZGÓK MŰSORA

Egyetem-mozgó: Vasárnap, október 14-én: *Themis.* A szív erősebb mint az ész. Hatalmas szerelmi dráma hat felvonásban. Főszerepben a nagyszerű Linda Pini. Rendkívül érdekesítő tárgyú dráma. Az örökszerelme diadala a tudomány fölött.

Uránia-mozgó: Vasárnap, október 14-én: *Sámson az akrobata.* Érdekesítő akrobatadráma öt felvonásban. Főszerepben Luciano Albertini, a Sámson az óriás kreálója. Idegrázó akrobatikai mutatványoktól hemzsegő film.

Apolló-mozgó: Vasárnap, október 14-én: *Dráma a vörös házban.* Szenzációsan megkapó filmdráma öt felvonásban. A legérdekesebb tárgyú színészdramája.

Előadások kezdete délután 3 órától.
Figyelem! Két filmsláger! *Themis* az Egyetem-mozgóban, csütörtök, október 11-től. *Sámson az akrobata*, Luciano Albertini, az Uránia-mozgóban, csütörtök, október 11-től.

Előkészületben: Roger la Honte vagy *Mikor a bírák tévednek.* Francia filmsoda! Játsszák a párisi Comedie Francaise művészei. Ez a filmsláger mindent ver.

SPORT

A válogatott csapat. Az Uj Kelet tegnapi számában közöltük az általunk legjobbnak vélt csapat összeállítását. A válogató bizottság mindenben igazolta érveléseinket, amennyiben a péntek esti ülésen összeállított hivatalos válogatott csapat teljesen egyezik a mi felállításunkkal. Ime a válogatott csapat: Szatmári, dr. Hirsch, Kries-hoffer, Fazekas, Leitner, Jakobi, Barabás, Bornstein, Rakitovszky, Guga, Csipesigán. Ezzel szemben Nagyvárad válogatottja a következő: Ströck I., Bartha, Székely, Gura, Kinigli, Raduciner, Sonnen-wirth, Ströck II., Brda, Rónai, Drescher. Az esélyeket latolgatva megállapíthatjuk, hogy Nagyvárad közvetlen védelme egy árnyalattal jobb, a két fedezetsor közel egyenrangú, míg a csatársor közötti különbség határozottan Kolozsvár javára billenti a mérleget. Rendkívül izgalmas lefolyású mérkőzésre van kilátás és bizonyos, hogy bármelyik csapat kerül ki győztesként, a győzelem dicsősége jól megérdemelt jutalom lesz. Külön érdekessége a mai mérkőzésnek, hogy első ízben bíráskodik városok közötti mérkőzésen budapesti bíró: Gerő Derenc személyében. Gerő európai értelemben vett elsőrangú bíró és személye garancia a mérkőzés sima és fair lefolyására.

Törpe csapatok éremmérkőzése. A Haggibbor, mely eddig is tokozott tevékenységet fejtett ki az ifjusági testnevelés terén, vasárnap délelőtt 10 órakor a CFR-pályán érdekes mérkőzést rendez két törpe csapata között, melyen a győztes csapatot Janovitz Károly, az egyesület egyik igen agilis tagja, tizenegy szép éremmel jutalmazza meg.

Cseh—magyar közeledés. A prágai Spárta és a budapesti MTK csapatai, melyek eddig szándékosan kerültk az egymással való találkozást, végre mégis megállapodtak egy mérkőzés lejátszásában, melynek színhelye semleges pálya: a bécsi Hohe Warte lesz. A mérkőzés még ez évben lejátszásra kerül.

A profi birkózóbajnokság döntője. Budapestról jelentik: Ma kerül eldöntésre a nagy érdeklődéssel kísért profi birkózóbajnokság döntője Jaagó eszt és Schwartz német között.

A cseh futballderbi. A cseh futballderbi a jövő vasárnap kerül eldöntésre a Spárta és a Slavia csapatai között.

A Haggibbor betegei. Fahn Miksa, a Haggibbor szimpatikus csatárjátékosa, aki a csapat egyik főerősségének bizonyult, mint ismeretes, tifuszban megbetegedett, gyógyulása, sajnos, csak lassan halad és így őt az őszi mérkőzéseken nélkülözni lesz kénytelen csapata. Rosenberg azonban már kigyógyult szegnyulladásából és a KAC ellen már elfoglalja helyét a csapatban.

Ha művészi kivitelű ^{fa} ^{vas} ^{réz} butort

akar venni, ne sajnálja az utat **Marosvásárhelyre** és tekintse meg a

SZÉKELY ÉS RÉTI

ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermeit Asztalosok furnírszükségeiteket legolcsóbban itt szereshetik be

Volt hadifoglyok!

★
Megjelent a legszebb orosz dal, mely lépten-nyomon kísért benneteket nagy Oroszországban. Címe:

Bajkál (Szibériai emlék)

★
Vegyétek és terjesszétek!
Moravetz kiadás, mindenütt kapható!

Raktárra érkeztek kávéházi és vendéglői felszerelések:

Duplaerős teáscsésze 20.—, duplaerős moccacsésze 18.—, duplaerős tányér 16.— stb.

★
Vizespohár
3.—

FISCHER

Cluj, Piata Unirei 12. szám

★
Boros pohár
2.50

Raglán

öltő
megé

M.

cégh
Piața

T



PYRAM
CIPŐTISZÍTÓSZER

Borszivattyuk
és sörpincészeti beren-
dezések kaphatók

a Banca Industrială și Comercială-nál,
Str. Reg. Maria 49 (volt Deák Ferenc-utca)

GOWAG

KÖZKERESETI TÁRSASÁG

**Goldstein,
Wald és Glasner Cluj**

Str. Vlădimirescu
(v. Mikos Kelemen-utca) 17. szám alatt
Telefon 519



Gőz-, gáz-,
vízvezeték- és csatornázási berendezések
valamint műszaki cikkek
állandó nagy raktára.
Complete fűdőszobaberendezések
juttányosan kaphatók

Raglánok,

öltönyök, gyermekruhák
megérkeztek

M. Neumann

céghez Cluj,
Piața Unirei 14.

Telefon 431.

A legjobb és
legdivatosabb
cipő a közismert

„Chaussures Echo“
védjeggyel ellátott cipő!

Elsőrangú minőségénél fogva legkedveltebb

TORDAI SÖR

Különlegességei

GLORIA DUPLA TÁPSÖR
MALÁTA

mely orvosilag is ajánlatos, valamint a kiválóan izletes világos

KORONASÖR

Gyár:
TURDA
Telefon 5.

Főraktár:
CLUJ
Telef. 394.

1617

LEGJOBB ZSEBLÁMPA



DURAC
GYÁR TEMESVÁR

VÁSÁROLJON A TERMELŐNÉL!

EREDETI GYÁRI ÁRAK!

GYAPJUIPAR R.-T.

SAJÁT GYÁRTMÁNYU GYAPJUSZÖVETEK.

CLUJ, CALEA VICTORIEI 24.

IZRAEL & Co.
szőrmeáruházában
Cluj, Calea Victoriei (v. Kossuth Lajos-utca) 2

Bundák . . . 16000
Sportkabátok . . . 3000
Boák . . . 475
Gyermekekabátok 800
leitől
feljebb kaphatók

Nagy választék szőrmeáruházban!

Uj Kelet tegnapi
legjobbnek vélt
bizottság minden-
nyiben a péntek
válogatott csapat
ásunkkal. Ime a
r. Hirsch, Kries-
Barabás, Bornstein,
Ezzel szemben
kező: Ströck I.,
Raduciner, Sonnen-
Drescher. Az esé-
jük, hogy Nagy-
armyalattal jobb, a
k, míg a csatársor
Kolozsvár javára
szalmas lefolyású
s, hogy bármelyik
nyőzelem dicsősége
ülön érdekessége
bizben bíraskodik
pesti bíró: Gerő
i értelemben vett
ncia a mérkőzés

közése. A Hag-
vékenysége: fej-
én, vasárnap dél-
érdekes mérkőzést
melyen a győztes
esület egyik igen
el jutalmazza meg.

A prágai Spárta
elyek eddig szán-
való találkozást,
mérkőzés lejátszá-
s pálya: a bécsi
ez évben leját-

döntője. Bu-
ntésre a nagy ér-
ajánkság döntője
zött.

seh futballderbi
a Spárta és a

hn Miksa, a Hag-
aki a csapat
nt ismeretes, ti-
ása, sajnos, csak
mérkőzéseken nél-
osenberg azonban
és a KAC ellen

butort

és tekintse
me a
ETI
ARS. butortermelt
an itt szerezhetik be

yok!

y lépten-nyomon
ágban. Címe:
emlék)

ek!
kapható!

6. — sth.

★
spohár
50

★

Manometert, mindenféle mérőműszereket készít és javításokat vállal: **Gáspár műszerész Arad, Strada Horia 1.** Javítás végeztetett beküldött műszereket rövid idő alatt visszaküldöm. Telefon 315

APROHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavanként 2 lel. Vastagabb betűvel szedett szavak 3 lel. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szög — 20 lel. Jellegű hirdetésekre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetésekkel a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatnak. Erre a célra a hirdetés díjon kívül 2 lel 60 bani bélyegköltésig fizetendő.

Több évi gyakorlattal bíró, önálló fatermelő és kereskedő a szakma minden ágában jártas, megfélelő állást keres. Címet „Agilis” jellegére kér a kiadóba. 6366

Praktikáns aki németül, románul és magyarul beszél és ír, kerestetik a Schenker & Co. Szállítási Rt.-nél, Str. Iuliu Maniu 27. alatt. 6358

Vidéki nagy bánya és fűrdővárosban egy női és férfi divatüzlet lakással együtt eladó. Cím a kiadóban. 6345

Eladó ház a belvárosban, lakás átvehető. Cím a kiadóban. 6368

Intelligens zsidó családnál jó házikoszt kapható esetleg kihordásra is. Cal. Victoriei 81.

Perfekt románul tudó érettségizett gyakornokot keres helyi nagy iparvállalat. Ajánlatok „Perfekt I” jellegére kiadóba kéretnek. 6376

Házvezetőnek ajánlkozok regátba, perfektül főzni tudó intelligens izr. nő. Cím Arad, főposta postrestante. „M. I. házvezető” 6374

Német nevelőnőt keresek azonnali belépésre 7 éves fiamhoz, ki öt zongorázni is tanítja. Csakis izr. vallású lehet. Cím: Breit, Caransebes 6373

Legújabb divat

szobafestő- minták

Nürnbergi

korong-, mintázó-,
marok-, vonalzó- és művész-
ecsetek

nagy választékban érkeztek

RADOS & CO.

festéknagykereskedése

Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 21.

Telefon 692

Rakterületek bérbeadók

Cluji állomáson, két iparvágánnyal bíró, a Nádaspaták és országúttól határolt **kitünő fekvésű ipartelepen**

Felvilágosítást ad Reck szénnagykeresk.
Zabella-utca 5. szám - Telefonszám 130

Kérem

A n. é. vásárlóközönség előnyére

Luca P. Niculescu cluji fiókja a nagyérdemű vásárlóközönség becses figyelmébe ajánlja, hogy esztendő október hó 11-én

m e g n y i t j a

Luca P. Niculescu

figyelni!

Cal. Regele Ferdinand 7. sz. alatt
ujjonnan épült saját házában ujonnan berendezett
kézmű divatáruházát

Ezen alkalommal eladásra kerülnek mindentéle textil, szövet és selyem divatcikkek feltétlen reklámárak mellett, ami kizár minden konkurenciát. Eladás nagyban és kicsinyben

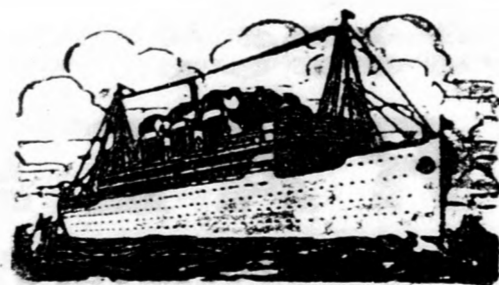
Lloyd 2081

Héber ABC kapható a „Kadima” kiadóvállalatnál, Cluj

LLOYDUL * REGAL * OLANDEZ
S. A. R.

Oradea-Mare

EUROPA—BRASILIA
EUROPA—ARGENTINIA
EUROPA—URUGUAY



KÉPVISELET:

CUNARD LINIE S. A. R.

Európa Amerika U. S. Európa Canada

További felvilágosításért egyszersmint

földmivések Braziliába való díjmentes utazásért

forduljanak bizalommal

Lloydul Regal Olandez S. A. R. társasághoz

Filiale Oradea-Mare, Rimanóczy-utca 5. szám

Szénát szállít

présvélve, prima minőségűt vagonokba rakva azonnal:

Antal István, Brassó
Szentmiklós - utca 1/a.

Butor! Legolesőbb be-
vásárlási forrás. Klein
Izsák, Unió-u. 21. 1581

Kétszobás butorozott
lakás a Majális-utcaiban,
fürdőszobahasználattal, 6
hónapra kiadó. Érdeklődé-
sre válaszol: Diamand
Izsó (Sodronyipar), Calea
Victoriei 29. 6365

Kedvező
vételalkalom
szállítók és
fuvároók
részére!

Egy 6 méteres patent párnázott butorkocsi Wegenast-Elsinger-féle gyártmány, egy gép- és kazánzártó kocsi 30.000 kg. teherbírósággal olcsón eladó. Közelebbi felvilágosítás Petrácz Gézánál, Oradea-Mare, Strada Gerliczy 14. sz. alatt

A legaktu-
mentarizmus és
előreláthatólag
kozlatni nem
gyakorlati poli-
tűrelmetlenebb
nem élte már t-
tarizmus mai fo-
ha az országko-
helyébe: a dik-
lépett az elméle-
az élet véres
Európa nagyob-
mentarizmusal-
col a fenmarad-
a három déleu-
éppen az ellenk-
el a parlament-
még papiroson-
van, e pillanat-
denek egymással
alarendelt szere-
ciós szélsőség d-
a munkásság
Anglia kivételé-
a parlamentári-
bevált tradíció-
súlyos krízisbe-
zás. A háboru-
nem bírják m-
hoz vezető uta-

Ebben a
férában nyit
parlamentü téli
után ült össze
a négy hónap-
az áhitott kor-
Ez az ülészak-
mók között in-
legutóbbi ülés-
közi helyzet k-
az ország bels-
mutakoznak,
minden dem-
mélyeséges ag-
titkos mozgalm-
valamennyien
vagy legalább
rendjét. Csak
le Bukarestben
amelynek rész-
sok utján akar-
mat. Senkisen
összeesküvők
sitják maguk-
amelyek egyet-
ország közvéle-
az ügyben, a
van utalva és
zürzavar tiszt-
megnyugtató-
kommunikét a
azonban csak
ket mégjobba-
E bizon-
megnyugtató-
hozó testülete
lakosságának
monkérheti a
felvilágosítást
a fórum nem a
eszményképe
parlamentet h-
és meggyöződ-
seli az orszá-
szabad vál-
létre és az e-
nemcsak a ki-
ellenzék javar-
nére is örven